

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:  
Videm, Via G. Mazzini št. 10/I.  
Tel. 33-46 — Poštni predaj (Cassa postale) Videm 186. —  
Poštni čekovni račun (Conto corr. post.): Videm, št. 24/7418.

# MATAJUR

GLASILO BENEŠKIH SLOVENCEV

NAROCNINA:

Za Italijo: polletna 300 lir —  
letna 500 lir — Za inozemstvo:  
polletna 600 lir — letna 1000 lir  
— Oglasi po dogovoru.  
Posamezna številka 25 lir

Leto VIII. — Štev. 21 (166)

UDINE, 16. - 31. DECEMBRA 1957

Izhaja vsakih 15 dni

## Novoletni obračun (bilancio consuntivo)

Ko sestavljamo obračun za preteklo leto 1957, nismo prav nič presenečeni. Kot vsako leto, smo tudi letos seštevili in seštevili aktivne in pasivne pozicije Beneške Slovenije in seveda se je tudi letos pokazal velik deficit.

Kako ne bi bil deficit, če pa so aktivne pozicije našega bilanča tako suhe in revne, da potisnejo pasivne postavke skledico na vagi globoko navzdol, medtem ko binglja skledica aktivov visoko v zraku obljub.

V letu 1957 smo dobili razne ente, konzorcije in komprenzorije tako n. pr. Ente Friulano di economia montana, Istituto di credito per medie e piccole industrie. Skoraj prav nič se ne pozna v žepu Beneške Slovenije, da bi ti dve ustanovi prinesli kaj koristi našim ljudem. Da niso agrarni strokovnjaki od provincijskega kmetijskega inšpektorata poskrbeli za modernizacijo mlekarne v Podbonescu, Tarbiu, Roncu, Cepetiščah in Sovodnjem, bi prav lahko izbrsali iz bilanča i Ente za hribovsko ekonomijo i Istituto di credito.

V aktivno lahko štejemo razne ceste, ki so jih popravljali ali pa napravili nove: tako cesto v nesrečni Grni vrh, pa cesto do Mašer, do Marsina, do Grmeke in še norda kakšen košček druge ceste, ki smo jo morebiti pozabili, ker je bila letos »bandima« s cestami bolj slaba. Na žalost smo morali vložiti na desno stran med pasivne luknje moderniziranje z asfaltom cest od Skrutovega do Klodiča, od Ažle do Sovodenj.

V zadregi smo, kam naj bi deli Cantiere di lavoro. Te postavljajo oblasti z res dobro namero, da bi ljudem pomagale, toda coriera modernega časa je že utekla in vsi cantieri in vse provvidenze ne pomagajo več hribovski ekonomiji v Videmski provinci. Cantieri naj bi dali delo brezposelnim, ti pa so odšli v Belgijo in Francijo, in nima kdo, da bi delal v cantierih.

Tudi veliko število milijonov lir za šole v Tipani, Spetru, Brdu in drugod smo sprejeli z veseljem, ker se bodo naši otroci učili v higienskih in lepih prostorih, toda ne moremo pa pozabiti krivice, da

v teh svetlih prostorih ne sme odmevati naša slovenska materina beseda. Zakaj se sme slišati beseda italijanskih mater in ne tudi beseda naših slovenskih staršev? Ali ne bi italijanske matere dale takšne šole med deficitno ropotijo, če bi jim prepovedali italijansko besedo?

Mnogo več zdravja so nam prinesli novi vodovodi in popravila starih, po katerih teče čista voda v naše vasi. Toda prav pa moramo dati našim kamunom, ki so se uprli ustanovitvi konzorcija za vodovode. Kje pa naj vzame kamun denar za vodovode, če pa vsa ekonomija propada?

Nič se nismo čudili ženam iz Brezja, ki so protestirale proti tassam od mutue za kmečko bolniško zavarovanje. Mutua je dobra stvar, toda od kod naj vzamejo naše matere denar za kontribute. Vse te mutue in akvečoti so od koristi, toda ubogi hribovski kmet ne more plačati vseh teh državnih, provincialnih in komunskih tas, tako da mu ne ostane nič več za razne socialne kontribute.

Mali aktivni na vagi našega bilanča so profesionalna šola v Ravenci in preveč redki korsi za kmete v Nadiški dolini.

Se manj se je poznalo na vagi bilanča tistih 460 paketov, ki jih je razdelil videmski Centro femminile v preteklem januarju po naših vaseh.

Zelo veliko pa je zaleglo 8 milijonov dolarjev, ki so jih poslali emigranti iz Videmske province svojim družinam. Če še živimo v Beneški Sloveniji, se moramo zahvaliti rimesam, ki so jih poštarji raznašali po naših hišah. Roko na srce: vsi pošteni ljudje v naši deželi so vedeli, kako bi žalostno izgledal naš bilanč, če ne bi bilo žuljavih rok naših delavcev v tujini.

Kako bi živeli preko leta po strašnem mrazu in slani v prvih dnevih meseca maja, ki je pobral vse sadje in zmanjšal vse kmečke pridelke na polovico, če ne bi bilo emigrantskih rimes?

V preteklem letu smo imeli ne samo takšne pasivne pozicije, ki se dajo prijeti z roko in občutiti v želodcu, temveč tudi duhovne, spiritualne pasive zaradi katerih še bolj trpimo kot pa zaradi falimenta naše ekonomije.

Videmska provinca se je tudi v preteklem letu izkazala kot najbolj reakcionarna, krivična in diskriminatorna nasproti narodnim manjšinam, posebno pa nasproti nam beneškim Slovincem. Vse italijanske province in vse države v zahodni Evropi, kjer žive narodne manjšine so postopale bolje z njimi kot pa naši glavjarji v Vidmu z nami. Ničesar niso hoteli slišati o jasnih določilih naše italijanske Ustave, ki v svojem čl. 6 določa, da morajo biti narodne manjšine zaščiten v svojih pravicah. Najbrže so mislili v Vidmu, da naših narodnih pravic ni treba zaščititi, ker jih ni.

Naše ljudstvo je vse več pričakovalo od novega voditelja nadškofijske kurije v Vidmu gospoda Zaffonata, kot je on pokazal v preteklem letu. On je sicer nekoliko razgalil organizatorje »Comitata«, ki so s svojim pregrešnim nacionalizmom podkopavali temelje moralnega življenja v Beneški Sloveniji, je pa pustil nedotaknjene vse arbitrije laških duhovnikov, ki niso več pastirji svojih čred, ampak glasniki mržnje in sovraštva, preganjalci materinega jezika svojih vernikov.

Od zaslepljenih videmskih, ne samo nacionalističnih, temveč tudi odgovornih vladnih krogov in žurnalov je naše ljudstvo že navajeno, da mu trdijo v obraz, da beneški Slovinci ni, da v Videmski provinci sploh ni narodnih manjšin. Navijali so svoj nacionalistični organetto celo leto. Naši ljudje so se smejali, ker so vedeli, da ni več daleč čas, ko bodo morali svojo pesem zamenjati.

Bilo je torej leto 1957 bolj slabo kot dobro, tako kot vsa prejšnja leta, toda začelo se je vendarle nekaj svetliti na horizontu in meole videmskega nacionalizma se bodo morale prav gotovo v kratkem razkaditi.

## Veseli Božič in srečno novo leto

želi uredništvo in uprava „MATAJURIA“ vsem svojim naročnikom, bralcem in prijateljem



### U štalici na slamici...

1.

Tiho, tiho!  
v štalici, na slamici  
Detece leži.  
Tiho, tiho!  
v štalici, na slamici  
Detece spi.

Kdo ste zemljani vi, od kod prihajate, kje vaš je rod,  
ki našemu podoben je  
po lepi rasti,  
v lice, po jeziku,  
v poštenosti in časti,  
ki se modrost v očeh vam svita  
in poje v žilah kri vam plemenita?  
Kdo ste, zemljani vi, od kod prihajate, kje vaš je rod?

2.

Od Save smo in Drave,  
od Mure, Soče, Zile,  
božične zarje  
so nas prebudile,  
peljale k Teru in Nadiži  
pogledat, če pri vas  
še pójete po stari viž?  
Slovinci smo, pri jaslicah  
veseli, vsi svečani,  
ko znami zbrani ste še vi,  
slovenski Benečani.

Tiho, tiho!  
v štalici, na slamici  
Detece leži.  
Tiho, tiho!  
Detece spi.

## BOŽIČ

Okuole stalce  
snijeh leži  
skuozoi šprance vjetrič brenci.  
(Stara božična pesem)

Okoli 1.300 let praznujemo beneški Slovenci božične praznike pod to horo Čaninovo, pod Muzci, pod Ivancem, pod Matjurjem in Kolovratom.

Nekaj sto let smo praznovali ob najkrajšem dnevu leta stare poganske slovanske praznike, nato pa nad tisoč let krščanski Božič.

Nad tisoč let praznujemo Božič in se ga veselimo in pri tem ne mislimo, da skozi šprance naših starih his vjetrič brenci.

Vsako leto nas je manj zbranih okoli domačih jaselc, ker so se naši puobi in cece naveščali, da bi jim nimar brenčal vjetrič okuoli ušes in odhajajo v tuja mesta, kjer brenčijo le motoskuterji, koriere in tramvaji.

Se zmeraj nas je pa za Božič dosti več zbranih doma kot pa preko celega leta. Vsaj nekateri se zaenkrat še vračajo domov. Prinašajo darila kot nekakšni moderni Sv. Trije kralji malim otrokom, ki še ne vedo, da je našega Božiča vsako leto manj in da se tudi ta naš Božič spreminja.

Kako bi se ne spreminjal naš Božič, ko pa veliki duhovni in pisarmarji v Vidmu ne marajo našega Božiča, ne marajo naših božičnih pesmi, ne marajo nobenih naših tisočletnih in domačih slovenskih običajev.

Mi bomo pa naš Božič letos in še naprej slavili po naše z ljubeznijo do vseh prebivalcev v Furlaniji: do Furlanov, Italijanov in Nemcev. Ko bomo peli naše stare slovenske božične pesmi, bomo želeli, da zmaga pravi božični duh pravčnosti do vseh preganjanih.

Beneški Slovenci smo tisti potrpežljivi osel v betlehemski štalci, ki ne dobiva nobenih daril enakopravnosti od sv. treh kraljev italijanske države.

Pri nas še zmeraj strašijo Herodi italijanskih šolskih oblasti, ki s silo udušijo na ustih naših otrok sladke besede naših slovenskih miterj.

Videmski veliki duhovni so se izneverili nauku Deteta iz betlehemske stalce, ki je učil: »Pojdite in učite vse narode!«  
Nekrščanski veter brenci skozi krivične šprance naših božičnih jaselc. Toda četudi nas zebe ta brezsrčna sapa krivic in zapostavljanja, ne bodo zamrzile na naših ustih besede:

Mir ljudem na zemlji!

## Pravda v Vidmu

V petek 13. decembra se je ponovno vršila na videmski sodnji obravnava, ki v neki meri zadeva tudi našo narodno manjšino v Beneški Sloveniji.

Mi ne moremo dvomiti o nepristanosti italijanske justice. Nekateri priče, obtoženci in njih zagovorniki pa so dajali pred sodiščem takšne odgovore, pokazali so tolikšno mržnjo do vsega kar je slovensko, da smo dolžni v vesti razgaliti njih strupenost in naše ljudstvo pred njo tudi obraniti.

Toda pojdimo po vrsti.

### Robato in bolno časnikarstvo

Arturo Manzano, urednik lista »Messaggero Veneto« je napisal v časnik »Friuli liberale« dne 26. 10. 1955 hud napad na

šentlenartskega župnika g. Angela Kračino: Očital mu je niemanj kot da je voditelj skupine jugoslovanskih aktivistov, ki hočejo priključiti Beneško Slovenijo k Jugoslaviji. Naravno, da je župnik zaradi hude javne obtožbe veleizdaje naperil tožbo proti Manzanu, proti uredniku »Friuli liberale« Giorgiu Proviniju in proti uredniku »Arena di Pola«, ki je omenjene obtožbe pogrel v svojem lističu. K razpravi 21. 12. 1955 se obtoženci niso prikazali. Ker oblatenemu slovenskemu duhovniku ni treba dati hitro zadoščenja, je bila razprava prenešana na drugo poletje. Pa tudi takrat je menda napadla driska oba urednika in sodnik je preložil razpravo na 23.

(Nadaljevanje na 2. strani)

## Novoletni proračun (bilancio preventivo)

Ker se v naši provinci iz leta v leto nič ne spremeni, ker je imobilizirano vse naše javno gospodarstvo in politično življenje, nam ni težko sestavljati naš preventivo, kakršen bo v resnici v letu 1958.

Lahko kar naštejemo po izkušnji vseh povojnih let vse pozicije preventiva in se ne bomo dosti zmotili ne v slabem in ne v dobrem.

Januarja bomo dobili kot po navadi v nekaterih vaseh darilne pakete milostljivih gospa iz Vidma. Žalostno spričevalo za vsako deželo in seveda tudi za našo Beneško Slovenijo, da je v takšnem mizerem položaju, da mora s hvaležnim srcem sprejemati vbogajme.

Zgodaj spomladi bodo spet odhajali tisoči naših moških in žena na delo v tujino. V preteklem letu so oblasti izdale takšne slabe ekonomske ukrepe, da bo v letu 1958 odšlo najmanj tisoč ljudi več od doma kot v preteklih letih. Povečalo se bo tudi število tistih, ki bodo za nimar zapustili Beneško Slovenijo. Sezonskih in stalnih emigrantov bo prav gotovo več.

Ko bodo odšli glavni aktivni in delovni ljudje, v najlepših letih življenja, bomo imeli spomladi politične volitve. Volili bodo pri nas torej večinoma le stari ljudje; tisti, ki ustvarjajo kruh za nas, bodo v minierah in v službah po mestih. Poleg starih naših ljudi bo volil v naših krajih ves upravni aparat, bodo volili tisti, ki so odvisni, ki nikamor ne morejo in ki jedo grenki kruh kantierjev in pa raznih providenc. Glavna volivna masa bo iz pasivnih parazitnih krogov prebivalstva. Ni treba potemtakem, da se sprašujemo, ali bodo rezultati volitev res izražali ljudstva.

Provincialni svet se bo sestajal preko

leta in gospod Candolini bo poskrbel, da se izglasuje ena izmed neštetič že tolikokrat izglasovanih resolucij o težkem stanju v hribovskih krajih Videmske province. Govorili bodo o koristi zakona o hribovski ekonomiji, o bonifikaciji zemljišč, o pogozdovanju, o komprenzorijih itd. itd. Nekdo izmed pokrajinskih svetovalcev bo spustil dolg govor, da nas beneških Slovinci ni. Našel se bo še drugi pokrajinski svetovalec, ki bo nataknil patriotična očala in bo videl po vseh naših vaseh državi nevarne spekulacije in intrige ob meji.

Videmski nadškof Zaffonato bo postavil spet v slovenskih duhovnijah nekaj takšnih laških duhovnikov, ki ne bodo znali niti besedice slovenski, ter bo kar naprej dopuščal, da se tistih štirideset laških duhovnikov v naših krajih ne bo naučilo niti besedice slovenski, da bodo pridigali samo po italijanski, spovedovali samo po italijanski, in bo njegova vest visokega pastirja sicer mirna, toda ne čista pred božjo sodbo.

Prišlo bo poletje, in če se bomo umaknili spomladanski slani in mrazu, nas bo prav gotovo nekje zadela kakšna huda ura, kakšna toča.

Nekateri naši pridni živinorejci bodo dobili nagrade za nove štale in lepo živino.

Novoizvoljeni poslanci bodo začeli spet razpravljati o ustanovitvi dežele Furlanija-Juljska krajina. Demokrščanski poslanci, tudi tisti, izvoljeni z glasovi beneških Slovinci, se bodo skrbno varovali da ne bi prišel v statut nove dežele kakšen člen o pravicah nas beneških Slovinci. Zelo smo skeptični, da bi bila že v letu 1958 spečena pogača nove dežele.

(Nadaljevanje na 2. strani)



**GRMEK**

**V GRMEKU BI BILO POTREBNO POSTAVITI SE ENEGA POŠTARJA**

Osemnajst je vasi in zaselkov, ki spadajo pod grmiški komun. Te vasi so raztresene po hribih in razdalja med njimi je zelo velika, zato je poštarstvo poslovanje, kljub dobri volji poštarce, Guš Marje iz Zverinca, zelo slabo, kajti preveč je vasi, ki jih mora obhoditi in kot je že povedano so preveč oddaljene med seboj. V nekatere vasi, ki so visoko v hribu, pride pošta z veliko zakasnitvijo. Potrebno bi bilo, da bi kompetentne oblasti postavile še enega pismonošo.

**IZ ZADNJEGA KOMUNSKEGA KONSEJA**

V nedeljo 1. decembra t. l. so konsejeri našega komun sklenili in odobrili mnogo dobrih stvari. Sprejet je bil proračun (bilanoo) za leto 1958. Na žalost pa moramo povedati, da je naš komun v velikem deficitu. Za kritje proračuna je komun napravil prošnjo na vlado, da bi ta dala kontribut v znesku 3.700.746 lir. Upamo, da bo vlada vzela v poštev to prošnjo in dala potrebni kontribut, saj spada tudi Grmek, kot vsi komuni nadiških dolin, v pasivno področje.

Naš komun bi ne mogel kriti svojega proračuna z ljudskim denarjem, ker so že tako in tako prijeli kmetje preveč za vrat.

Poleg drugih stvari je bilo sklenjeno, na zadnjem konseju, da se popravi javna tehnična (pesa pubblica) na Lesah. Ta tehnična je komunna last in je že več kot deset let pokvarjena. Stroškov za popravilo bopribližno 100.000 lir.

Konsejlerji so sprejeli z velikim veseljem novico, ki jo je dal šindik, da bodo ustanovili kantjer za pogozditev na hribu Humu. Prav bi bilo, če bi se takšni kantjeri odprli tudi po drugih krajih našega komun, saj ne manjka primerne in potrebne sveta za pogozditev.

**BRDO**

**CJESTA PRJESAKA-ZAVRHA MASO TESNA**

Na velika škoda to e, ke njeso naredili dou metra buj široko novo cjesto, ke na veže Prjesako z Zavrhom. Itako, ke ne nareta, korjera na ne bo mogla voziti po njej. Zavrh e imeu zarjes bizunjo beti povezan z Brdom s korjero an zatuó ve se zlo marvejuvamo, ke možji, ke so to djelo prožetali no njeso se preokupali za narediti to cjesto buj široko.

**SMARTNA KOSA**

Tele mjesac so tu našem komunu umrli tezejel: Zef Tomažin (Ovsič), star 80 ljet, iz Podbrda; Sinicco Regina (Profetova), stara 78 ljet iz Sedlišč. Buh se usmili čez njih dušico!

**DREKA**

**KDAJ BODO ZAZIDALI TISTE HIŠE, KI SO BILE PORUŠENE IN POZGANE V ZADNJI SVETOVNI VOJNI?**

Kot je znano, so dreške vasi utrpel veliko škodo v zadnji svetovni vojni. Prapotnica je bila 1944. leta od Nemcev do tal požgana. Istega leta je bila porušena od močne nemške mine hiša Krajnika Jožefa iz Kraja. Krajnik Jožef, Pošč po domače, čaka kakor še drugi štiri kmetje iz Prapotnice že dvanaest let, da bi mu oblasti zazidale hišo.

Kmetje na Prapotnici, ki so imeli leta 1944. požgane hiše in ki niso še zazidane, so naslednji: Prapotnik Štefan (Moholju), Trušnjak Ivan (Trušnjanu), Prapotnik Ivan (Pivar) in Prapotnik Ivan (Puš).

Cas bi bil, da bi se dreške občinske oblasti kaj več pobrigale za zazidavo teh hiš!



**SV. PETER SLOVENOV**

**Mali obmejni promet mjesca novembra**

Ljepi novembrovi dnevi so parvabli dosti ljudi iz italijanskega an jugoslovanskega ozemlja. Posebno dosti jih je paršio u Čedad, kar je biu senjen Sv. Martina. Usega skupaj je bluó u novembru 16.891 prehodu.

Skuoz blok u Štupci je prešlo mejo s propustnico 2.574 italijanskih an 5.241 jugoslovanskih državljanov; z dvolastniškim dovoljenjem (tessera agricola) pa 48 iz italijanske an 24 iz jugoslovanske strani; usega skupaj 7.887 prehodu.

Skuoz blok u Učji je bluó s propustnico 65 prehodu iz italijanske strani an 354 iz jugoslovanske; z dvolastniškim dovoljenjem pa 258 iz italijanske strani; skupaj 676 prehodu.

Skuoz Most na Nadiži (Ponte Vittorio) je prešlo mejo s propustnico 98 italijanskih an 1616 jugoslovanskih državljanov; skupaj 1714 prehodu.

Skuoz Polavo par Čepatiščih je prešlo mejo s propustnico 178 italijanskih an 1018 jugoslovanskih državljanov; z dvolastniškim dovoljenjem pa 14 jugoslovanskih državljanov; skupaj 1210.

Skuoz Solarje par Dreki je prešlo mejo s propustnico 222 italijanskih an 328 jugoslovanskih državljanov; z dvolastniškim dovoljenjem pa 126 italijanskih an 10 jugoslovanskih državljanov; skupaj 686 prehodu.

Skuoz Mišček je prešlo mejo 174 italijanskih an 294 jugoslovanskih državljanov; z dvolastniškim dovoljenjem 664 italijanskih an 26 jugoslovanskih državljanov; skupaj 1158 prehodu.

Skuoz Robedišč je prešlo mejo 58 italijanskih an 668 jugoslovanskih državljanov; z dvolastniškim dovoljenjem pa 12 italijanskih an 1770 jugoslovanskih državljanov; skupaj 1508 prehodu.

Troštamo se, de bo še več prehodu decembra mjesca, ker bojo paršli ljudje kupovat za praznike.

**OBMEJNI BLOKI ROBEDIŠČE AN KLINAC ZAPRTI**

S 1. decembrom so začasno zaprli obmejne bloke u Robediščah an Klinacu. Skuoz te bloke so hodili venčpart dvolastniki. Odprli jih bojo spet na pomlad..

**KADA VOZILJO AVTOBUSI?**

»Kada odpeje avtobus« nimar uprašujejo po oštarijah an butjegah ljudje, ki čejo iti v Videm ali Čedad. U nobedni vasi ni nobedne table »fermata« an zatuó tisti, ki se vozijo parvikrat, ne vjedo kje se ustavi avtobus an ob katjeri uri. Pru bi bluó, de bi postavili pousod, kjer se ustavlja, tabio an zraven še uro odhoda an prihoda.

U Nadiško dolino hodi nimar use puno juških ljudi an ti ne vjedo niti za oštarije, de bi tam uprašali za urnik. Zatuó je nujno potrebno, de se tista rječ uredi an takuó ne bo korlo slišat partožbe potniku. Tuó ne bi koštalo dosti, če bi se ložli da-

kordo na primer kamun an avtobusna podjetja.

**ANAGRAFSKO GIBANJE**

Mjesca novembra je bluó u našem komunu takole anagrafsko gibanje: :

Rodila sta 2, umrla 2 an poročila 2. Dne 30 novembra je bluó stanujočih (residenti) 2915 ljudi, od teh je 2067 volivcev an sicer 1021 mož an 1046 žensk.

**ZGRADILI BOJO DVJE INA HIŠI**

Pred dnevi je paršla u Speter komisija, ki jo je vodu šindik, de so si ogledali teren, kjer bojo zgradili dvje INA hiši. Teren so gledali na večih krajih a narbuji višno bojo zbrali tistega sredi vasi »Na Brajdi«.

Prožeti za gradnjo so že odobreni an tud fondi so na razpolago, zatuó se troštamo, de bojo u kratkem začel zidat.

U Spetru je zadnja ljeta velika kriza za stanovanja an zatuó so nove hiše zlo potrebne.

**ZASLUZEN POČITEK**

Preteklo soboto je komun penzioniru babico Marijo Pellegrini poročena Pittioni, ki je opravljala 43 ljet babiško službo u Špeterskem komunu. Babica je povje-

dala, de je prisostvovala 2392 poročom an zatuó lahko računamo, de so tuó dvje generaciji, saj šteje Špeterski komun 2900 ljudi.

Zelimo ji, de bi u miru preživjela med nami še dosti ljet.

**U PETJAHU BOJO NARDILI ODTOCNE KANALE**

Dougo so ljudje u Petjahu prosil, de bi jim komun napravu odtocne kanale, ker so zavoj zdravja zlo potrjebni. Kadar lije daž teče gnojnica, od u potokih an zlo smardi po usej vasi.

Donas smo pa zvjedali, de bo ministstvo za javna dela (Ministero Lavori Pubblici) postavu gor u Petjahu en djelovni centar, de bojo napeljali odtocne tube. Par tjem djelu bo okupanih tri mjesce 10 djelucu. Stroški bojo znašali 740.960 lir, 400.000 lir bo dau Komisarjat za higijeno an zdravstvo, ostalo pa bo dau komun.

**U AZLI SPET POKRADLI**

Tatovi so si zopet zbrali AZlo za svoje tatinske manovre. Na dvorišču Vincenca Prapotnika so pokradli več kosu perila, ki se je sušilo na vrvi, potle so uzeli pa še pet glav perutnine.

Iz AZle so ti nepoklicani gostje šli še u Klenje, kjer so Olgi Koredič odnesli še 7 kokoši. Orožniki so uvedli sobit preiskavo, a po tatovih ni ne duha ne sluha.

**TAJPANA**

**Anjele na če priti na vrsto Krnahta**

Končno so začeli tu našem komunu almankej čekarati o problemih, ki to kuenta rišolviti u vasi Krnahta. U zadnjih desetih ljetih so več ali mankej nardili kako djelo po useh vaseh našega komun, le u Krnahti to se nje nič nardilo. Krnahta na je zarjes zapuščena vas an po varh tega no se muorejo judje še več maltrati kot drugej Ne samo, de je cjesto, ki vodi iz Mosta v Krnahto, usa razrita, de je težko po njej uoziti, no njemajo nančej cjestne zveze z bližnjo Viskoršo, kjer je farna cjerku, mesarija an večje butjehe. A, kakor to se čuje, bojo u kratkem začeli djelati to cjesto. Komun e že dau rječ u roke tehnikom, de bojo nardili prožete. Kot izgleda bojo odprli djelouni center za to djelo, tej ki so to nardili tu drugih vaseh. Kar na bo cjesto nareta, se bo še za Krnahto več kuj kej kambjalo, ker bo u vas lahko vozu iz Viskorše autobus. O tjem sanjajo Krnahtenji že dosti ljet.

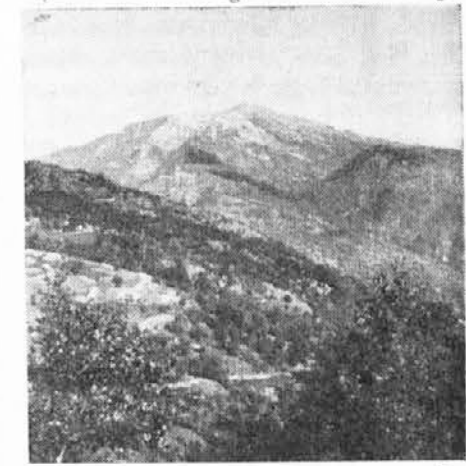
komunal. Med drugim so aprovali prožet za gradnjo nove skuole tu Platiščah. Anjelé no uče otroke ta nad laterijo, zatuó te bo zarjes bizunjo, ki no deliberarja gradnjo novega lokala, kjer se bodo naši otroci učil. Domačim konsejerjem, ki so se batili za tuó, naj gre hvaležnost cjele vasi.

**SV. LENART SMRTNA KOSA**

Po dougi an mučni boljezni je umrla u čedadskem špitalu Vižja Hvalica iz Sv. lenarta, žena našega konsejlerja Gisberta Fantija. Zlahti drage ranke izrekamo naše sožalje.

**ZAVAROVANJE KMETOV PROTI ONEMOGLOSTI IN STAROSTI**

Rimski senat je odobril brez sprememb besedilo zakona, s katerim se uvaja zavarovanje kmetov proti onemoglosti in starosti. Ta zakon je minulega avgusta sprejel parlament. Takoj po njegovi objavi v »Službenem listu«, bo novi zakon uveljavljen. Gre za temeljni socialni zakon, ki bo prvič v Italiji priznal 6 milijonom kmetovalcev in kmečkih delavcev pravico do pokojnine. L. 1958, ko bo zakon končno uveljavljen, bo okoli 320.000 kmetovalcev prejelo pokojnine. V teku prihodnjih let se bo število koristnikov povzpelo na 800 tisoč. Pokojnine se bodo izplačevale iz prispevkov delodajalcev, kmetovalcev in kmečkih delavcev ter države. Izdatki bodo znašali v prvih desetih letih skupno 332 milijard lir. Država bo k temu prispevala povprečno 16 milijard lir na leto.



POGLED NA MATAJUR

**REZIJA**

**SMRT NASEGA EMIGRANTA U NEMCIJI**

Italijanski konzulat iz Kolonije je poslal na občino v Rezijsko brzojavko, v kateri sporoča, da se je smrtno ponesrečil dne 10. decembra 28 letni Graziano Chineso iz Osojan.

Mladi mož je odšel na delo v Nemčijo letos aprila meseca in je bil zaposlen pri železnici kot delavec. Božične praznike je nameraval preživeti v Osojanah, a prehitela ga je smrt. Kako je prišlo do nesreče še ni znano. Družini ranjkega Graziana izrekamo naše sožalje!

**CEDAD**

**NESREČA NE POČIVA**

Virginija Medves iz Sovodnej je padla an si zlomila desno roko u zapetju. Zdraviti se bo muorla mjesec dni.

Tarcisio Piccaro iz Tavorjane si je par nesreči zlo poškodovu roko. U špitalu so mu muorli odjezat parvi členek kazalca an sredinca desne roke.



TERSKA DOLINA: KRULOZA

**Bonifikacija ne pomaga več**

O nimar večjem emigriranju iz obmejnih krajev Videmske province pišejo ne samo lokalni listi, temveč so se začeli že oglašati poslanci v parlamentu. Voda teče že v grlo in treba bo nekaj čim prej ukreniti, če država hoče, da ne bo Beneška Slovenija. Karnija, Dolina Bele in Tilmenta ostale prazne brez prebivalstva.

V proračunski debati o ministrstvu za kmetijstvo in gozdove je govoril poslanec Biasutti ter priporočal, da bi morala čati vlada takoj več finančnih sredstev za izvajanja zakona o hribovskih krajih in o pasivnih conah.

Skupaj s poslancem Driussijem je Biasutti predložil skupščini resolucijo, po kateri naj bi vlada začela v celoti izvajati program o hribovskem gospodarstvu, da bi se tako zaustavilo odhajanje prebivalstva v tujino.

V našem listu smo že večkrat pisali, da so ukrepi o bonifikaciji zemljišč in o aplikaciji zakona o hribovskih krajih že prepoznani. Mase ljudi so se v hribovskih krajih že pred nekaj leti zganile in sedaj drve za zaslužkom v tujini, ki znaša od 50.000 do 100.000 lir mesečno. Kdor le malo pozna naše ljudi v hribovskih krajih, ta ve, da ne bo prijel nobeden več za delo v delovnih kantierih, pri občinskih delih, pri pogozdovanju in raznih bonifikacijskih delih, kjer plačajo delavca komaj od 500-1000 lir dnevno.

Čudimo se nerealistični resoluciji navedenih poslancev.

Da bi ustavili dramatičen beg z zemlje v hribovskih krajih province so potrebni dramatični ukrepi in ne palliativi bonifikacijskih zakonov na dolga leta.



KRAS PRI DREKI

**KONTRIBUT ZA FARO TU BERNADIJI**

Tej, ki te znano, ta na Bernadiji so začeli djelati dan faro, ki o če sarvijati za monument padlim tu ueri. Za realizacjon tega djela naš komun e dau dan kontribut 10.000 lir.

**SMARTNA KOSA**

Zadnji čas ne smart pokosila kar štjeri ljudi tu našem komunu. Umarli so tezejle: Jak Sout (Pascolo Giacomo), star 80 ljet, iz Viskorše; Blaž Marchiol star 64 ljet iz Viskorše, Pavle Bera (Ričot), star 83 ljet, iz Tipane an Filipič Pavlina - Zetova, stara 60 ljet, iz Prosnida.

**NOVO SKUOLO TU PLATIŠCAH**

Prejšnji tjedan e se riunu naš konsej







Vesele božične praznike in uspeha  
pošno novo leto

# 1958

želijo:

**Kancelier Fortunat**

TRGOVINA Z LESOM IN SENOM

SUBID

**Zadružna  
mlekarna**

BREZJE

„**PRI ZAJCU**“

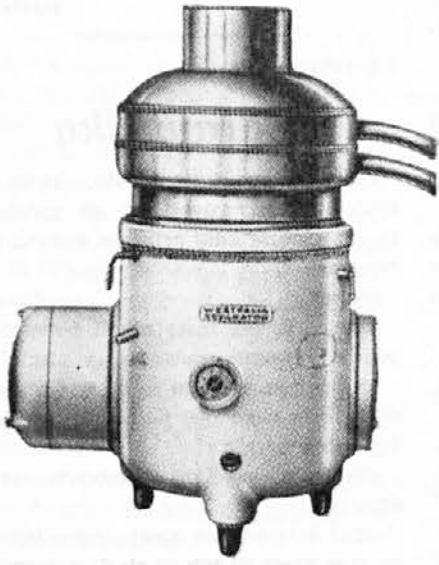
Gostilna in trgovina jestvin

DREKA

ELEKTROINSTALACIJE

**A. TEDOLDI**

VIDEM - Telef. 43-86



**G. Pecoraro**

**SCREMATRICI**

UDINE - Tel. 6858

**E. MRAK**

FOTO ATELJE

Riva Bartolini

VIDEM

**G. Tomažin**

GOSTILNA PRI MOSTU

DEBELEZ

**Debelež Mario**

MLIN

DEBELEZ

*Valentin Melisa*

TRGOVINA JESTVIN

PROSNID

**Deganuti Peter**

AVTOPREVOZNIK

SV. PETER SLOVENOV

**Zadružna mlekarna**

TER

Građbeno podjetje

**Birtič Mirko**

SV. PETER SLOVENOV

**Delavska zadruga**

VISKORSA

**MARINIČ IN DREŠČAK**

MLIN

GRMEK

**Siniko Dante**

TRGOVINA JESTVIN

SEDLISCE

**Korneljo Peter**

AVTOPREVOZNIK

SV. PETER SLOVENOV

**A. BATOJA**

TRGOVINA JESTVIN IN GOSTILNA

TER

**Sfiligoj Milan**

URAR IN ZLATAR

Via Aquileia

VIDEM

ZADRUŽNA GOSTILNA

„**RAMANDOLO**“

RAMANDOL (Neme)

**Marinič Pio**

GOSTILNA

DOLENJE BRDO (GRMEK)

**Jožef Dreosti**

Gostilna in prenočišče

TOPOLOVO

**Ivan Feletič**

GOSTILNA

ČEDAD

CALDAIE A VAPORE SEMIFISSE  
ATTREZZATURE PER LATTERIE



Officina

**ERCOLE  
MARTINI**

UDINE

Via Cisis - Tel. 2335

TVRDKA

**G. BLASUTTO**

LESNA INDUSTRIJA, ŽAGA, TOVARNA STOLOV  
IN ZA EVAPORACIJO LESA

Gorica - SV. IVAN OB NADIŽI

**Bonini Jožef**

GOSTILNA

LJESA PRI HLODIČU

**FRANC KRIVEC**

FOTO ATELJE

Via Vitt. Veneto, 2

VIDEM

**Konzorcij  
Terskega vodovoda**

TER

**Kancelier Humbert**

GOSTILNA PRI ŠTIRIH VETROVIH

KANCELIERI PRI SUBIDU

**NIKOLAVČIČ**

GOSTILNA

DOLENJI TRBIŽ

**SUKO ALOJZ**

TRGOVINA IN GOSTILNA

PORČINJ

**Cormons Ivan**

PEKARNA

PLATISCE